

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI**

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

FIKİH DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

(10. SINIF)

**TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ**

2025

İÇİNDEKİLER

1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI	4
1.1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ TEMEL YAKLAŞIMI	4
1.2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ VİZYONU	4
1.3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI	4
2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ FIKIH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI	5
2.1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ FIKIH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI	5
2.2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ FIKIH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR	6
2.3. ÜNİTELER, ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOSU	10
2.4. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ FIKIH DERSİ (10. SINIF) KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBATLARI	10
2.5. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ FIKIH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	11
3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ FIKIH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NA AİT ÜNİTELER	14

1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI

1.1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ TEMEL YAKLAŞIMI

Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programları, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında geliştirilmiştir. Bu modelde yer alan beceri, eğilim ve değerler; soyut fikir ve karmaşık süreçleri eyleme dönüştürürken gerçekleştiren zihinsel faaliyetlerle birlikte bireyin kendisi ve çevresiyle olumlu ilişkiler kurabilmesi, duygularını yönetebilmesi ve sağlıklı bir benlik geliştirebilmesi için gerekli olan yeterlilikleri ifade eder. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, ülkemizin eğitim sisteminde önemli değişiklikler yapmayı hedefleyen bir dönüşüm programıdır. Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programlarının da bu dönüşüme uyum sağlaması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programlarının temel yaklaşımı bu modelin temel ilkelerine uygun olarak şekillenmektedir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne göre geliştirilen Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programları öğrencilerin

- Bütüncül öğrenme yaklaşımı içerisinde dinî bilgileri öğrenmenin yanında mesleki beceriler, sosyal sorumluluk bilinci, millî ve kültürel değerlere bağlılık ile çağın gerektirdiği bilgi ve becerileri kazanmalarını;
- İslam'ın adalet, saygı, sorumluluk, merhamet gibi evrensel değerlerini temel alarak bu değerlere bağlı ve topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerini;
- Mesleki hayata ve yükseköğretime en iyi şekilde hazırlanmalarını sağlayacak bilgi ve becerileri kazanmalarını;
- İlmî düşüncüyü benimsemelerini, araştırma yapma becerilerini geliştirmelerini ve bilgiye ulaşma yollarını öğrenmelerini;
- Günümüz teknolojilerini etkin bir şekilde kullanabilen, sistem okuryazarlığı düşüncesini benimsemiş bireyler olarak yetişmelerini;
- Millî birlik ve beraberlik duygusunu güçlendirerek vatan sevgisi ve millet bilincine haiz, manevi değerlere bağlı bireyler olarak yetişmelerini hedefler.

Yukarıda belirtilen hususların somut olarak ortaya çıkması için öğretim programlarında

- Kur'an-ı Kerim, hadis, fıkıh, tefsir, kelam, akait gibi temel İslam bilimlerine ait bilgilerin kavramsal beceriler ve alan becerilerinin sunduğu imkânlar ölçüsünde incelenmesi ve araştırılması;
- Dinler tarihi, İslam kültür ve medeniyeti gibi sosyal bilimler alanına giren konuların İslam dünyası ve Türkiye bağlamında irdelenmesi;
- Arapçanın hem dinî metinleri anlama hem de iletişim kurma aracı olarak kullanılabilmesi;
- Öğrencilere mesleki alanda gerekli olan bilgi ve becerilerin yanı sıra problem çözme, iletişim, ekip çalışması gibi yetkinliklerin kazandırılmasına hizmet edecek yaklaşımlara ağırlık verilmektedir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programları, öğrencilerin hem dinî bilgi ve değerlere hem de çağın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip, topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerini hedeflemektedir. Bu sayede öğrenciler, dinî ve mesleki hayatlarının yanı sıra yükseköğretimde de başarılı olabileceklerdir.

1.2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ VİZYONU

Mesleki din eğitiminin vizyonu; Anadolu imam hatip lisesi mezunlarının yükseköğretim süreçlerine katılmaya hazır, dinî hizmetleri ifa edebilecek yeterliliğe sahip, "yetkin ve erdemli insan" olma yolunda gelişimlerini sürdüren öğrenciler olarak yetişmelerini sağlamaktır.

1.3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI

Anadolu imam hatip lisesi meslek dersleri öğretim programlarının amacı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde belirtilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve 32. maddesinde belirtilen imam hatip liselerinin tanımı ile Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne uygun olarak

- İslam dininin inanç, ibadet ve ahlak esaslarını içselleştiren;
- İslam'ın temel kaynaklarını tanıyan;
- İslam dinine mensup olmanın huzur ve mutluluğunu hisseden;
- Dini doğru anlama ve dinî meselelere çözüm üretmede bu kaynaklara başvurabilen;
- Hz. Muhammed'i (sav) örnek alan;
- İbadetlerle ilgili uygulama becerisi ve alışkanlığına sahip;
- Dünya ahiret dengesini kurabilen;
- Ahlaki olgunluğa erişmiş;
- İnceleyen, araştıran, analitik düşünen ve edindiği bilgiler ışığında akli ve nakli delilleri kullanarak problemlere çözüm üretebilen;
- Din hizmetleri uygulama becerisi kazanan;
- Toplumu din konusunda aydınlatan;
- Toplumun dinî bilgilerle ilgili ihtiyaçlarına cevap verebilen bireyler yetiştirmektir.

2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ FIKIH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

2.1. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ FIKIH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI

Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı'nın geliştirilmesinde Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Beceriler Çerçevesi kullanılmıştır. Bu modelde yer alan kavramsal beceriler, bireyin soyut fikirlerini ve karmaşık süreçleri eyleme dönüştürürken zihinsel faaliyetlerinin bir ürünü olarak gerçekleştirilen eylemleri; sosyal-duygusal öğrenme becerileri ise bireyin kendisi ve çevresi ile olumlu ilişkiler kurabilmesi, duygularını yönetebilmesi, empati yapabilmesi ve sağlıklı bir benlik geliştirebilmesi için gerekli olan becerileri ifade eder. Eğilimler, bireyin sahip olduğu becerileri niyet, duyarlılık, isteklilik ve değer verme öğeleri doğrultusunda nasıl gerçekleştirdiği ile ilgili zihinsel örüntüleri; alana özgü beceriler ise kavramsal beceriler ile alana özgü kavramların birlikteliğinden ortaya çıkan ancak eylem olarak çekirdek beceri ötesinde bir anlam taşıyan ve tüm becerileri kapsayan yapıları ifade etmektedir. Beceri temelli öğrenme; öğrencilerde öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve hayata aktarılması tasarlanan bilgi, tutum ve beceriler bütünüdür. Bu bağlamda temel becerileri ön planda tutarak öğrenme sürecinde öğrencilerin aktif katılımını teşvik eden ve öğretmen rehberliğine imkân veren, öğrencilerin araştırma yapabileceği, keşiflerde bulunabileceği, çözüm ve yaklaşımlarını paylaşarak tartışabilecekleri ortamların sağlanmasının önemi vurgulanmıştır. Ayrıca programda gelişim düzeyini göz önünde bulunduran, öğrenme sürecinde ön bilgileri harekete geçiren anlamlı öğrenmelerin gerçekleşmesi hedeflenmiştir.

Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı'nın hedeflerinden biri erdemli bireyler yetiştirmek olup bireylere adalet, sorumluluk ve saygı değerlerini kazandırmaktır. Bu doğrultuda, program hazırlanırken bireylerin huzurunu sağlamak için adalet, mahremiyet, çalışkanlık, saygı, özgürlük, sabır, sağlıklı yaşam; aile ve toplumun huzurunu sağlamak için sorumluluk, yardımseverlik, aile bütünlüğü; yaşanabilir bir çevre oluşturabilmek için temizlik değerleri kullanılmıştır. Ayrıca *Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı'nın* çeşitlendirilmesi ve zenginleştirilmesi amacıyla bilgi, kültür, dijital okuryazarlıklarından yararlanılmıştır.

Öğretim programının hazırlık ve geliştirme süreçlerinde ihtiyaç analizi ve literatür taraması yapılmış, fıkıh dersi öğretim programlarıyla ilgili akademik yayınlar incelenmiş, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan “Öğretim Programlarının Değerlendirme Raporu”, “21. Yüzyıl Becerileri ve Değerlere Yönelik Araştırma Raporu”, “Öğretmenlerin Ders Kitabı Kullanımı ile İlgili Araştırma Raporu”, “Ders Kitaplarında Okunabilirlik” ve “Ders Kitaplarını Değerlendirme Raporu (Öğretmen Görüşleri)” adlı yayınlar analiz edilmiştir. Sahadaki öğretmenlerden ve farklı sınıf seviyesindeki orta-öğretim öğrencilerinden uygulanmakta olan öğretim programları ve ders kitapları hakkında görüş alınmış, farklı ülkelere ait beceri temelli öğrenme yaklaşımlarının yansıtıldığı öğretim programları incelenerek bir yol haritası çıkarılmıştır. Bu süreçte bilimsel ve teknolojik gelişmeler dikkate alınmış, öğrenme yaşantılarının ve ölçme ve değerlendirmenin şekillendirilmesinde çevrim içi ortam ve uygulamalardan yararlanılmıştır.

Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı'nda yer alan beceriler; din eğitimi ve öğretimi alan becerileri, kavramsal becerileri, diğer disiplinlere ait bazı beceri setleri, sosyal ve duygusal öğrenme becerileri, okuryazarlık becerileri, eğilimler ve değerleri de dikkate alan bütüncül bir yaklaşımla tasarlanmıştır. Aynı zamanda program; temel eğitim düzeyindeki din kültürü ve ahlak bilgisi ve Anadolu İmam Hatip Lisesi 9. Sınıf temel dinî bilgiler derslerinin konularını dikkate alan, dikey bağlantılı, tekrardan uzak, sade ve öğrencinin derinleşebileceği bir yaklaşıma sahiptir. Bu nedenle öğrencilerin bütünsel gelişiminin desteklenmesini ve gerçek hayatla güçlü bağlar kurulmasını esas alır.

Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı ile 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde belirtilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları'na uygun olarak öğrencilerin

- Fıkıh ilminin Müslüman'ın günlük yaşamındaki önemini fark etmeleri,
- Fıkıh ilminin temel ilkelerini yorumlamaları,
- Fıkhi mezheplerin ortaya çıkışını hazırlayan sebepleri ve gelişim süreçlerini değerlendirmeleri,
- Fıkhi hükümlerle ilgili dinî kavramları ayırt edebilmeleri,
- Fıkhi hükümlerin delillerini ve yöntemleri ile ilgili dinî kavramları bağlamına uygun kullanabilmeleri,
- İslam'daki ibadetlerle ilgili hükümleri öğrenmeleri,
- Günümüz dünyasında ortaya çıkan problemlerin fıkıh ilmi içinde nasıl ele alındığı hakkında anlayış geliştirmeleri,
- Günlük hayatta karşılaştıkları fıkhi problemlerin çözümünde hangi kaynaklardan yararlanacaklarını ve nasıl bir yaklaşım sergileyeceklerini bilmeleri,
- Sosyal ve ekonomik hayatın değişimine bağlı olarak ortaya çıkan fıkhi meselelerin hükümleri hakkında çıkarım yapmaları amaçlanmaktadır.

2.2. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ FIKIH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

1. *Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı*’nda eğitim ve öğretim süreçleri; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile hedeflenen öğrenci profiline uygun, millî ve manevî değerlerimizi tanıyan, geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurarak geleceğe yön veren yetkin ve erdemli öğrencilerin yetiştirilmesine hizmet edecek şekilde planlanır ve yürütülür. Bu kapsamda sevgi, saygı, kardeşlik ve dostluk bağlarını güçlendiren; vatan, millet, bayrak, şehitlik, gazilik gibi millî birlik ve beraberliği pekiştiren değerlerin öğrencilerin zihninde güçlü bir şekilde yer etmesine özen gösterilir.
2. *Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı*, beceri temelli olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede kitap yazımında ve öğrenme-öğretme yaşantılarında programda yer verilen becerilerin ve süreç bileşenlerinin, değerlerin, eğilimlerin ve anahtar kavramların bütüncül bir şekilde kazandırılmasına özen gösterilir.
3. *Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı*’nda “İçerik Çerçevesi” bölümünde konu başlıkları belirlenmiştir. Konu alt başlıkları, “öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleri” ve “öğrenme-öğretme yaşantıları” esas alınarak kitap yazarları tarafından oluşturulabilir.
4. Ölçme ve değerlendirme yöntemleri öğrencilerin yeteneklerine, ihtiyaçlarına ve özel durumlarına göre çeşitlendirilir. Öğrencilere bilgi ve becerilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde ilgi çekici, günlük hayatla ilgili çevrede karşılaşılabilecek problemlere dair görevler verilir; yargılayıcı olmayan ve motive edici geri bildirimler sağlanır, dijital teknolojilerden ve oyunlardan yararlanılır.
5. Programda her ünitenin en az bir öğrenme çıktısını ölçmeye ve değerlendirmeye yönelik performans görevi verilmesi esas alınmıştır.
6. İzleme veya değerlendirme amacıyla yapılan öğrenci çalışmalarına ve değerlendirme formlarına EBA portfolyoda yer verilebilir.
7. Zenginleştirme ve/veya destekleme uygulamaları, ihtiyaç hâlinde sınıftaki farklı öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde planlanır. Zenginleştirme ve/veya destekleme bölümündeki içeriklere ders kitaplarında yer verilmez, bu bölüm ihtiyaç duyulması hâlinde e-içerik olarak verilebilir.
8. Türkçemizin doğru ve etkili kullanılmasına, öğrencilerin söz varlığının ve dil becerilerinin geliştirilmesine özen gösterilir.
9. *Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı*’nda ve ders kitabında alana özgü kelime, kavram ve tamlamalar, Talim ve Terbiye Kurulu Mütalaası ile uygulamaya konulan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Kavramları Yazım Kılavuzu”na göre yazılır. İlgili kılavuz ve ekinde bulunmayan alana özgü kelime, kavram ve tamlamaların yazımında ise kılavuzda belirtilen ilke ve esaslara uyulur.
10. Programda her bir ünite için kullanılacak süre ve ünitelerin işleniş sırası belirlenmiştir. Bununla birlikte zümre öğretmenlerince öğrenci seviyesi ve çevre şartlarına uygun planlama yapılabilir.
11. Öğrenme-öğretme yaşantılarında çevre faktörlerine, eğitim ortamına, öğrencilerin gelişim düzeylerine, genel kültür ve dinî bilgi seviyelerine göre onları aktif kılan yöntem, teknik ve stratejiler kullanılır.
12. Programda öğrencilere kazandırılması hedeflenen becerilerin gerçekleşmesi için çevre imkânları elverdiği ölçüde öğrencilerin dinî, tarihî ve kültürel mekânları yerinde tanımaları sağlanır.
13. Fıkıh ilminin konularından olan “İbadetler” ile “Sosyal ve Ekonomik Hayat” ünitelerindeki öğrenme çıktılarında mezheplerin farklı anlayış ve uygulamalarıyla ilgili bilgiler, ihtiyaç duyulması hâlinde öğrenme-öğretme uygulamalarında bahsedildiği çerçevede kitap yazarı ve öğretmen tarafından açıklanır.
14. Fıkıh dersi ünitelerinde önceki öğrenmeler ile bağ kurulurken ilköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri ve Anadolu İmam Hatip Lisesi 9. sınıf temel dinî bilgiler dersi göz önünde bulundurulur.
15. Okuryazarlık becerisinin kazandırılmasında farkındalık, işlevsellik ve eylemsellik düzeyleri dikkate alınır.
16. Öğretmen, öğretim programında yer verilen bilgi, beceri ve değerlerin öğrencilere kazandırılabilmesi için ders kitabının dışında farklı öğretim materyalleri tasarlar ve kullanır. Ayrıca telif haklarına riayet ederek interaktif öğretim materyallerinden, güvenilir ve geçerli genel ağ kaynaklarından yararlanır.
17. İçerik çerçevesinde yer alan ayet ve surelerin anlamları verilirken Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından hazırlanan meal ve tefsirlerden, Diyanet İşleri Başkanlığına ait görsel, işitsel ve dijital materyallerden yararlanılabilir.
18. Beceri temelli öğretim sürecinde tanılayıcı, biçimlendirici ve düzey belirleyici ölçme ve değerlendirme uygulamalarının yapılmasına dikkat edilir.

Programlar Arası Bileşenler

- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı*’nda yer alan “sosyal-duygusal öğrenme becerileri”, “değerler”, “eğilimler” ve “okuryazarlık becerileri” bütünleşik bir şekilde kullanılmış; öğrenme-öğretme uygulamalarında bu unsurların öğretmenler tarafından nasıl kullanılacağına dair örneklerle yer verilmiştir.
- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı*’nın yapılandırılmasında bütüncül eğitim yaklaşımı önemli bir rol oynamıştır. Programın temel bileşenleri aracılığıyla öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal becerilerinin en üst düzeyde gelişimine vurgu yapılmış; öğrencilerin maddi ve manevi açıdan bütüncül gelişimi desteklenmiş bireyler olarak yetiştirilmesi hedeflenmiştir. Bu sebeple programda öğrenciler bilgi, beceri, değer kazanmaya ve öğrenmeye ilişkin olumlu tutum geliştirmeye teşvik edilmiştir.

İçerik Çerçevesi

- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı*’nın “İçerik Çerçevesi” bölümünde ünite kapsamında öğretilecek konuların ana başlıklarına yer verilmiştir. Programda içerik, öğrenme çıktılarından bağımsız birer bilgi yığını olarak değil öğrencilerin konuya ilişkin bilgi, beceri, değer kazanmalarını sağlamak ve öğrenmeyi gerçekleştirmek için sistemli bir şekilde kullanılması gereken araçlar ile süreçte yararlanılacak konular olarak ele alınmıştır. Ayrıca *Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı*’nın içeriğinde ele alınan konu başlıkları için öğrenme-öğretme uygulamalarına da yer verilmiştir.
- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı*’nın içerik çerçevesi oluşturulurken geleneksel yaklaşımlar, öğrencilerin ihtiyaçları ve yeni gelişmeler esas alınmış; konular, öğrencilerin gelişim özelliklerine dikkat edilerek ele alınmaya çalışılmıştır. Bu noktada bir diğer husus da *Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı*’nda, daha sonra okutulacak olan akait, kelam ve seçmeli fıkıh okumaları derslerinde ele alınan konularda tekrara düşülmemesidir. Bununla birlikte öğrencilerin ön öğrenme düzeylerinin dikkate alınması amacıyla *Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı*’nın içeriği oluşturulurken hem önceki kademelerdeki ders içerikleri hem de ortaöğretim kademesindeki diğer derslerin içerikleri de göz önünde bulundurulmuştur.
- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı* dört üniteden oluşmaktadır. “Fıkıh İlmi ve Tarihi” adını taşıyan birinci ünite fıkıh ve fıkıh usulü, fıkıh ilminin temel ilkeleri ve fıkıh tarihi ele alınmıştır. “Fıkıh Hükümler ve Delilleri” adını taşıyan ikinci ünite fıkıh hükümler ile fıkıh hükümlerin delilleri ve yöntemleri ele alınmıştır. “İbadetler” adını taşıyan üçüncü ünite namaz, oruç, zekât, hac ve cihat ibadetleri ele alınmıştır. “Sosyal ve Ekonomik Hayat” adını taşıyan dördüncü ünite ise aile hayatı, ekonomik hayat, helaller ve haramlar, İslam ceza hukuku (ukubat) ele alınmıştır.

Öğrenme Kanıtları

Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı’nın ölçme ve değerlendirme uygulamaları bölümünde ölçme amacına ve öğrenme çıktısına yönelik öğrenme kanıtları bulunmaktadır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğrenme-öğretme sürecinin etkililiğinin anlaşılması için önemli bir rol oynamaktadır. Bu açıdan ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğrenme-öğretme sürecinde öğrenci gelişiminin takip edilmesi ve uygulanan öğretim yöntemlerinin etkililiğinin belirlenmesine rehberlik edecek şekilde tasarlanmıştır. Bireysel farklılıklardan dolayı bütün öğrenciler için aynı derecede geçerli bir ölçme ve değerlendirme aracından söz etmek mümkün olmadığından öğrenci performansının belirlenmesi için çeşitli ölçme araç ve yöntemlerinden elde edilen birden fazla kanıtı ihtiyaç duyulmaktadır.

- Programda öğrencilerin performanslarının dikkate alınıp değerlendirilebileceği, öğrenciyi öğrenmeye motive edecek, öğrenme-öğretme kuram ve yaklaşımlarıyla uyumlu, zamana ve öğrenciye göre esneklik gösterebilen ölçme ve değerlendirme araçları kullanılmıştır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları yapılandırılırken bu uygulamaların programın tüm bileşenleriyle uyum sağlamasına dikkat edilmiştir.
- Programda verilen her öğrenme çıktısına ilişkin en az bir öğrenme kanıtının sunulmasına çalışılmıştır. Değerler, eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme ve okuryazarlık becerileri öğrenme-öğretme uygulamalarının bir parçası olduğu ve içeriğe dâhil edildiği için kanıtlar bölümünde bunlara ilişkin doğrudan ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerine yer verilmemiştir.
- Programda verilen ölçme ve değerlendirme araçları ve yöntemleri örnek niteliğindedir. Öğretmenler ile kitap yazarları ölçme amacına ve öğrenme çıktısına uygun olmak koşuluyla farklı ölçme ve değerlendirme araçları kullanabilirler.

- Programda ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerinin çeşitliliğine önem verilmiş, bunlara yönelik önerilerde bulunulmuştur. Öte yandan öğretmenlerin öğrenme çıktıları, içerik ve öğrenme-öğretme uygulamaları doğrultusunda kendi yaklaşımlarını belirlemelerine imkân sağlanmıştır. Bu doğrultuda öğretmenler; açık uçlu ve kısa cevaplı sorular, eşleştirme ve doğru-yanlış soruları, gözlem formları, kontrol listesi, dereceleme ölçekleri, dereceli puanlama anahtarları (rubrik), çalışma yaprakları ve yapılandırılmış grid, tanılayıcı dallanmış ağaç, karşılaştırma tablosu, çıkış kartı, performans görevi, proje ve yazılı-sözlü sınavlar gibi ölçme araçlarından yararlanabilirler.
- Programın her ünitesinde performans görevlerine yer verilmiştir. Her bir performans görevinin değerlendirilmesinde kullanılan ölçme araçlarındaki ölçütlerin belirlenmesinde öğrenme çıktısının süreç bileşenleri ve görevin özellikleri dikkate alınmıştır. Öz, akran ve grup değerlendirme formları aracılığıyla öğrencilerin de değerlendirme sürecine etkin katılımı sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı'nın* öğrenme-öğretme uygulamaları bölümünde öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal becerilerinin en üst düzeyde gelişiminin sağlanması ve bütüncül gelişimi desteklenmiş bireyler olarak yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda öğrenme çıktılarının yıl boyunca gerçekleştirilmesiyle ilgili farklı öğrenme ortamları, bütüncül öğretim yaklaşımları ve materyallerinin kullanımına yönelik örnek uygulamalara yer verilmiştir. Öğrenci merkezli etkinlikler aracılığıyla öğrencilerden ders kapsamında edindikleri bilgi, beceri ve değerleri çoklu bakış açısıyla ele almaları beklenmektedir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında öğrencilerin hem bağımsız öğrenmelerine hem de iş birliği içinde çalışmalarına imkân tanıyan öğretim stratejileri (sunuş, buluş ve araştırma-inceleme yoluyla öğretim) kullanılmalıdır. Bu stratejiler kapsamındaki öğretim yöntem ve tekniklerinden (anlatım, tartışma, örnek olay, problem çözme, bireysel çalışma, grup çalışması, beyin fırtınası, kavram haritası, soru cevap, proje vb.) yararlanılmalıdır. Bu bağlamda öğretim programının öğrenme-öğretme yaşantıları bölümünde öğretmenlere ve ders kitabı yazarlarına örnek olması amacıyla çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerine de yer verilmiştir.
- Öğrenme ortamları ve öğretim yaklaşımlarıyla birlikte görsel, işitsel, görsel-işitsel ve teknoloji destekli vasıtalarla öğrencilerin ilgili becerileri kazanmaları sağlanmalıdır. Öte yandan öğrenme çıktılarıyla ilgili güncel konular; farklı teknikler kullanılarak yorumlayabilme, sorgulayabilme, yansıtabilme ve araştırma becerileri ile ilişkilendirilerek sınıfa taşınmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamaları, öğrencilerin çevreleriyle daha fazla etkileşime girerek öğrenme yaşantılarını zenginleştirmelerine imkân sağlayacak şekilde kurgulanmıştır. Bu süreçte okul içi öğrenme ortamlarının (sınıflar, okul kütüphaneleri, okul uygulama mescidi, okul bahçeleri vb.) yanı sıra okul dışı öğrenme ortamlarından da (dinî ve tarihî mekânlar, kütüphaneler, müzeler, kültür merkezleri, resmî ve özel kurum ya da kuruluşlar, sergiler vb.) olabildiğince yararlanılmalıdır. Okul içi veya okul dışı öğrenme ortamlarının oluşturulmasında öğrenme çıktısının kapsamı, öğrenci özellikleri, okul imkânları, ekonomik olma gibi belirleyici unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır. Dijital öğrenme ortamları ve uygulamaları (EBA, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından geliştirilen dijital platformlar, akıllı telefon ve tablet uygulamaları, çevrim içi paylaşım platformları vb.) ile ulusal ve uluslararası projeler imkânlar çerçevesinde öğrenme-öğretme süreçlerine dâhil edilmelidir. Bununla birlikte millî ve dinî günler, bayramlar, önemli olaylar ile belirli gün ve haftalardan yararlanılarak öğrencilerin millî ve manevî bilinçleri geliştirilmelidir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında beceri öğretimine önem verilmiştir. Öğrenme çıktıları doğrultusunda kavram, okuryazarlık ve sosyal-duygusal öğrenme becerileriyle birlikte ele alınan alan becerileri; içeriğin öğrenciler tarafından öğrenilmesi sırasında kullanılacak öğretim kuram, model, strateji, yöntem, teknik ve materyalleri ile ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerinin belirlenmesinde önemli rol oynar. Örneğin, sentezleme becerisinde kullanılacak ölçme değerlendirme araçları ile bilgi toplama becerisinde kullanılacak ölçme değerlendirme araçları farklılık gösterecektir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında kavram öğretimine yönelik etkinlikler önemsenmiştir. Programda soyut içeriği somutlaştırmak, olası kavram yanlışlığı ve kargaşasının önüne geçmek, üst düzey akademik başarı sağlamak, doğru anlama ve öğrenmeye yardımcı olmak gibi amaçlarla kavram öğretim materyallerinin kullanılması istenmektedir. Bu sebeple öğrenme-öğretme uygulamalarında öğrenme çıktılarına ve öğrenci özelliklerine uygun olan kavram haritası ve kavram ağı gibi materyallere yer verilmesi önerilmiştir.
- Programda, öğrenme-öğretme uygulamalarında verilen ayet ve hadisler örnek niteliğindedir. Öğretmenler ile kitap yazarları öğrenme çıktılarına uygun olmak koşuluyla farklı ayet ve hadisler kullanabilirler.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında değerler öğretimine yönelik önerilerde de bulunulmuştur. Öğrenme-öğretme sürecinde değerlerin öğrencilere kazandırılması, uygun yer ve zamanda bu değerlerin edinilmesini sağlayacak yaşantıların oluşturulması ve öğrencilerin bu yaşantılara aktif olarak katılımıyla gerçekleştirilmelidir. Öğretmenler, öğrenme çıktılarıyla ilişkili olarak sunulan değerler dışında öğrenci özellikleri, okul çevresindeki toplumsal ve kül-

türel özellikler gibi değişkenleri göz önünde bulundurarak *Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı* kapsamında sunulan diğer değerlerin kazandırılmasına da öncülük etmelidir. Programdaki değerlere uygun öğrenme-öğretme uygulamaları oluşturmanın yanında değerlerin öğrenciler tarafından içselleştirilmesine de dikkat edilmeli ve değerler eğitiminde farklı yaklaşımlardan yararlanılmalıdır.

- Öğrenme-öğretme uygulamalarında öğretmenler; gerektiğinde öğrencilere kaynaklık eden bir “uzman”, öğrencilerin kendi öğrenmelerini izlemelerine ve yönlendirmelerine yardımcı bir “rehber” olmalı ve uygun öğrenme ortamlarını sağlamada etkin görev üstlenmelidir. Öğretmenler; öğrenme çıktısına uygun köprü kurmalı ve öğretim kuram, model, strateji, yöntem ve tekniğini belirlerken hem öğrencilerin bütüncül gelişimlerini hem de öğrenmelerin kalıcı ve etkili bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla öğrenme-öğretme süreçlerini zenginleştirmelidir. Bu doğrultuda öğretmenler; öğrenme çıktıları ve öğrenci özelliklerini dikkate alarak harita, resim, fotoğraf, musiki, minyatür, hat, mimari, tiyatro gibi unsurlar ile geleneksel ve/veya modern sanat ürünlerini kullanmalıdır. Ayrıca öğretmenler; öğrenme çıktılarına uygun olarak anı, biyografi, gezi yazısı, hikâye, makale, mektup, tarihî roman, şiir ve deyiş gibi edebî türlerden de faydalanmalıdır.
- Geleneksel ve çağdaş öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinin yanı sıra altı şapkalı düşünme, düşün-eşleş-paylaş ve görüş geliştirme gibi alternatif öğretim tekniklerinden de yararlanılmalıdır. Bununla birlikte program uygulanırken Türk dilinin doğru, etkili ve güzel kullanımı çerçevesinde ders içeriğine uygun kitap listeleri belirlenmeli ve öğrenciler bu kitapları okumaya özendirilmelidir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarının gerçekleştirilmesinde temel dinî kaynakların kullanılması önemlidir. Bu bağlamda öğrenme-öğretme uygulamalarında içerik çerçevesinin daha iyi aktarılmasına imkân veren ayet ve hadisler yer verilmelidir. Ayet, ayet mealleri ve hadis metinleri seçiminde Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından hazırlanan kaynaklar esas alınmalı, bunun yanı sıra literatürde kabul gören eserlere başvurulmalıdır. Ancak bu kaynaklar kullanılırken telif hakları ve etik kuralları göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle dijital kaynakların kullanımı hususunda Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kurallara uyulmalıdır.

Farklılaştırma

- *Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı*’nda farklılaştırma bölümü, her öğrencinin kendine özgü yetenek, ilgi ve öğrenme stillerinin tanınarak kapsayıcı bir eğitim ortamı oluşturulması amacıyla hazırlanmıştır. Bu bölüm ders kitaplarında yer almayacaktır. Bu bölümde öğrencilerin bireysel farklılıkları ile esnek gruplandırma, sürekli değerlendirme ve uyarlama yaklaşımlarının ön plana çıkarılması hedeflenmektedir.
- Program; okul içi ve okul dışı uygulamalarda öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal gelişimleri ile bireysel farklılıkları dikkate alınarak yapılandırılmıştır. Bu nedenle program uygulanırken özel ihtiyaçları olan ve akranlarına göre farklı özelliklere sahip öğrenciler için gereken esneklik gösterilmeli; öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda etkinlikler hazırlanmalı ve planlamalar yapılmalıdır.
- Farklılaştırma, zenginleştirme ve destekleme bölümlerinden oluşmaktadır. Zenginleştirme, akranlarına göre daha ileri düzeyde olan öğrencilerin potansiyellerini en üst düzeye çıkarabilmek için öğretmene yönelik önerilerin bulunduğu kısımdır. Destekleme ise öğrenme-öğretme uygulamalarında zorluk yaşayan öğrencilere gerekli ek zaman ve desteğin verilebilmesi için öğretmene önerilerin sunulduğu bölümdür. Zenginleştirme kapsamında mevcut öğrenme-öğretme uygulamaları üzerine “konu, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme ve değerlendirme” açısından daha üst düzey etkinlikleri gerektiren bir yapı kurgulanmıştır. Desteklemede ise mevcut öğrenme-öğretme uygulamalarına göre sadeleştirilmiş bir içerik belirlenmiş, konulara yönelik ek kaynaklara ve açıklamalara yer verilmiş, öğrencilerin bireysel olarak yapabilecekleri basit düzeyde etkinliklerin yanında öğretmeni ve akranlarıyla birlikte gerçekleştirebilecekleri orta düzeyde etkinlikler tasarlanmıştır.

2.3. ÜNİTELER, ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOSU

	ÜNİTE	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
			Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1.	FIKİH İLMİ VE TARİHİ	4	14	19
2.	FIKHİ HÜKÜMLER VE DELİLLERİ	2	10	14
3.	İBADETLER	5	26	36
4.	SOSYAL VE EKONOMİK HAYAT	4	18	25
	OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
	TOPLAM	15	72	100

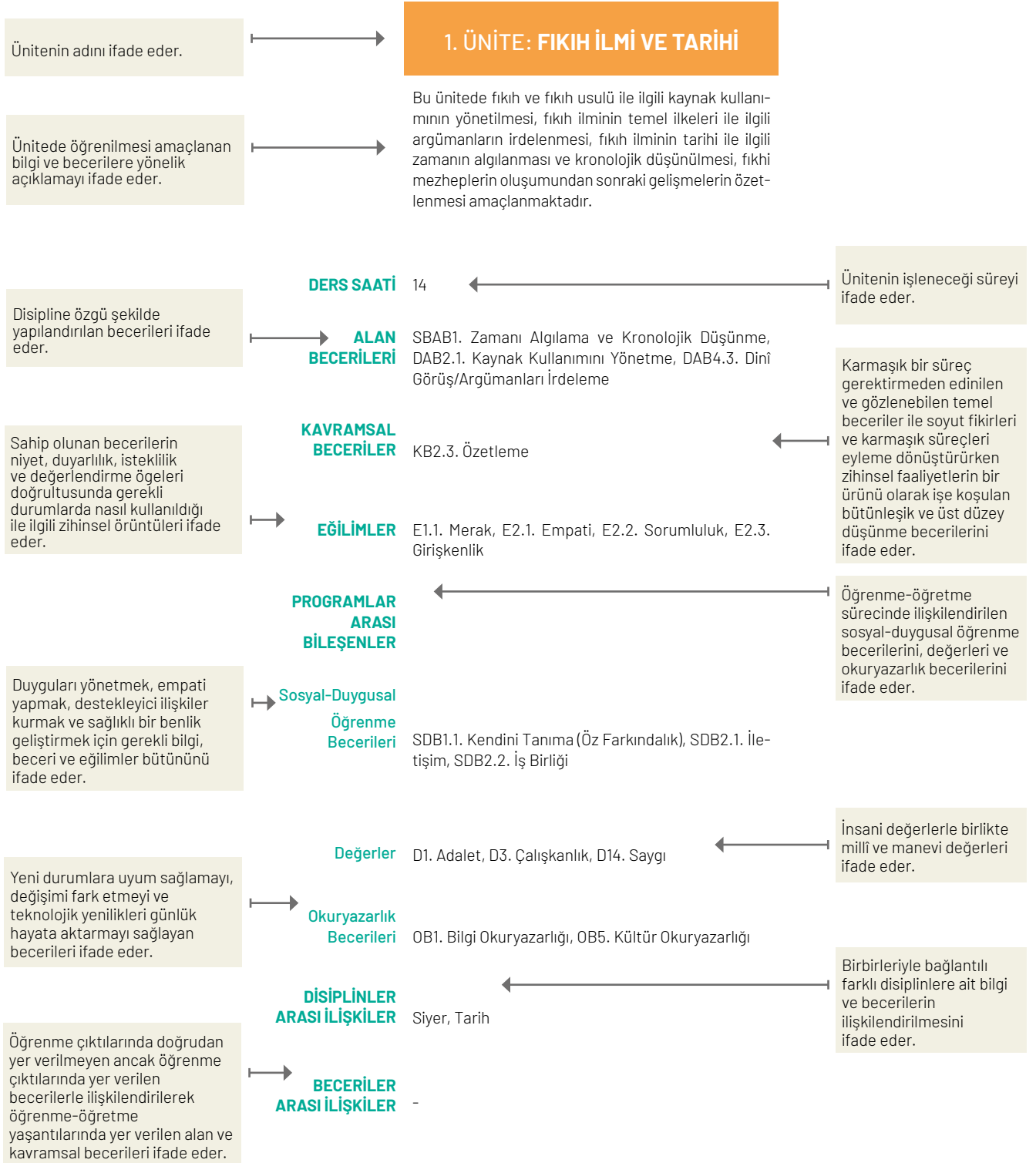
* Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan; okul dışı öğrenme etkinlikleri, araştırma ve gözlem, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları vb. çalışmalar için ayrılan süredir. Çalışmalar için ayrılan süre, eğitim öğretim yılı içinde planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir.

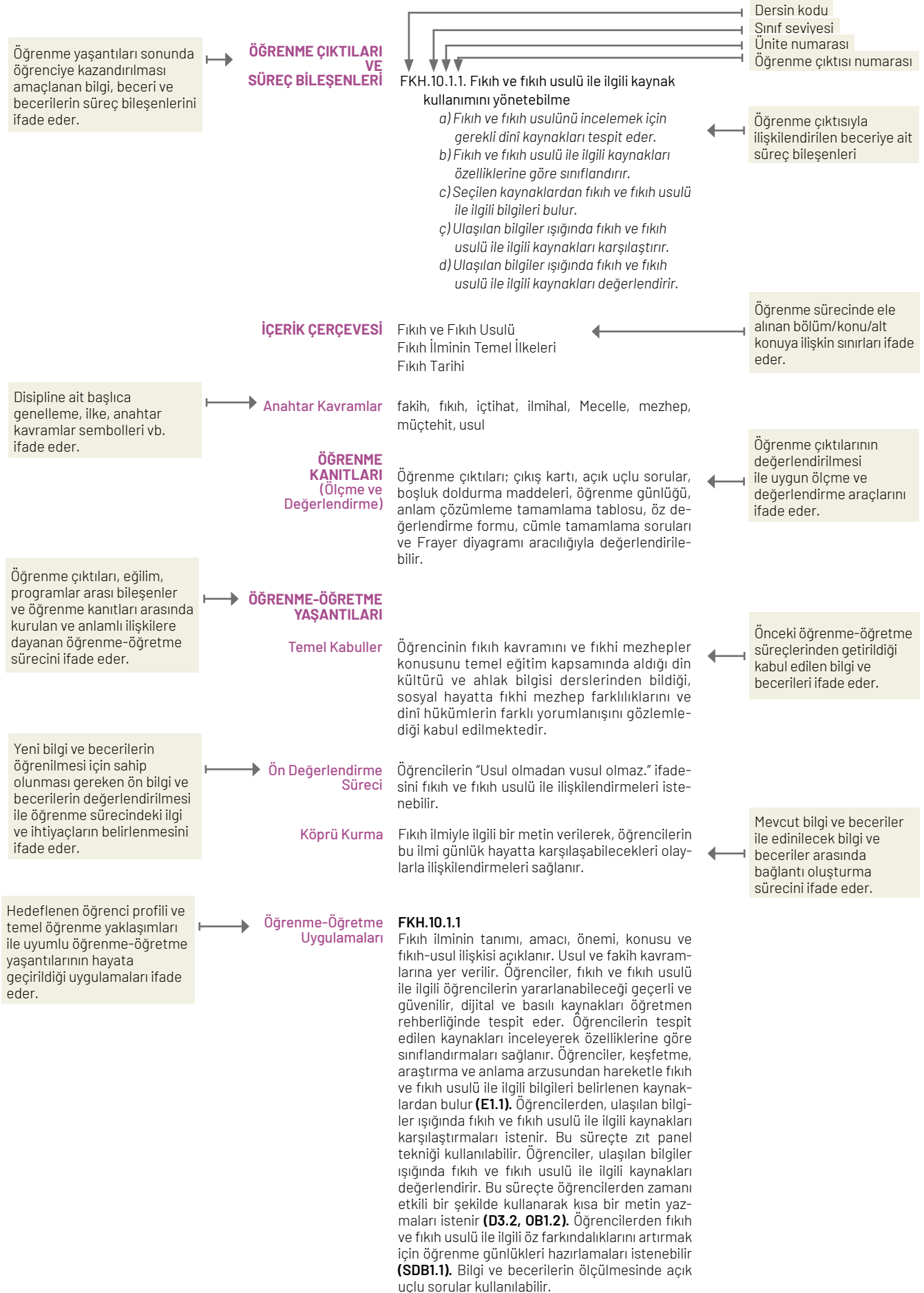
2.4. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ FIKIH DERSİ (10. SINIF) KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBATLARI

DERS KİTABI	FORMA SAYISI*	KİTAP EBATLARI
Fıkıh Dersi 10. Sınıf	10-12	19,5 cm X 27,5 cm

* Forma sayıları alt ve üst sınır olarak belirlenmiştir. Ders kitabı belirlenen sınırlar arasında hazırlanabilir.

2.5. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ FIKIH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Öğrenme profilleri bakımından farklılık gösteren öğrencilere yönelik çeşitli zenginleştirme ve desteklemeye ilişkin öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden geçerli ve güvenilir kaynakları kullanarak fıkıh ilminin konusu, amacı ve temel ilkeleri ile ilgili araştırma yapmaları istenebilir. Öğrencilerin söz konusu araştırma görevlerini öğrenme profillerine göre farklı yollarla sunmalarına (görsel, sözlü ve yazılı sunum, blog yazısı vb.) imkân sağlanır.

Akranlarından daha ileri düzeydeki öğrencilere genişletilmiş ve derinlemesine öğrenme fırsatları sunan, onların bilgi ve becerilerini geliştiren öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

Destekleme

Öğrencilerden kendi öğrenme hızlarında ilerleyebilmeleri için Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan "İlmihal" kitabının içeriğini incelemeleri ve fıkıh ilminin konularını tespit etmeleri istenebilir.

Öğrenme sürecinde daha fazla zaman ve tekrara ihtiyaç duyan öğrencilere ortam, içerik, süreç ve ürün bağlamında uyarlanmış öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

Öğretmenin ve programın güçlü ve iyileştirilmesi gereken yönlerinin öğretmenlerin kendileri tarafından değerlendirilmesini ifade eder.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ FIKIH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI'NA AİT ÜNİTELER

1. ÜNİTE: FIKIH İLMİ VE TARİHİ

Bu ünite de fıkıh ve fıkıh usulü ile ilgili kaynak kullanımının yönetilmesi, fıkıh ilminin temel ilkeleri ile ilgili argümanların irdelenmesi, fıkıh ilminin tarihi ile ilgili zamanın algılanması ve kronolojik düşünülmesi, fıkhi mezheplerin oluşumundan sonraki gelişmelerin özetlenmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 14 saat

ALAN BECERİLERİ SBAB1. Zamanı Algılama ve Kronolojik Düşünme, DAB2.1. Kaynak Kullanımını Yönetme, DAB4.3. Dinî Görüş/Argümanları İrdeleme

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.3. Özetleme

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.1. Empati, E2.2. Sorumluluk, E2.3. Girişkenlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D1. Adalet, D3. Çalışkanlık, D14. Saygı

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Siyer, Tarih

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

-

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FKH.10.1.1. Fıkıh ve fıkıh usulü ile ilgili kaynak kullanımını yönetebilme

- a) Fıkıh ve fıkıh usulünü incelemek için gerekli dinî kaynakları tespit eder.
- b) Fıkıh ve fıkıh usulü ile ilgili kaynakları özelliklerine göre sınıflandırır.
- c) Seçilen kaynaklardan fıkıh ve fıkıh usulü ile ilgili bilgileri bulur.
- ç) Ulaşılan bilgiler ışığında fıkıh ve fıkıh usulü ile ilgili kaynakları karşılaştırır.
- d) Ulaşılan bilgiler ışığında fıkıh ve fıkıh usulü ile ilgili kaynakları değerlendirir.

FKH.10.1.2. Fıkıh ilminin temel ilkeleri ile ilgili argümanları irdeleyebilme

- a) Fıkıh ilminin temel ilkeleri ile ilgili argümanları tespit eder.
- b) Fıkıh ilminin temel ilkeleri ile ilgili argümanları karşılaştırır.
- c) Fıkıh ilminin temel ilkeleri ile ilgili argümanları temel dinî bilgi kaynaklarını ölçüt olarak inceler.
- ç) Fıkıh ilminin temel ilkeleri ile ilgili tercih edilebilir argümanları gerekçeleriyle belirler.

FKH.10.1.3. Fıkıh ilminin tarihi ile ilgili zamanı algılayabilme ve kronolojik düşünebilme

- a) Fıkıh ilminin tarihî dönemlerini karşılaştırır.
- b) Fıkıh ilminin tarihî dönemleriyle ilgili zaman kavramlarını hesaplayarak dönüştürür.
- c) Fıkıh ilminin tarihî dönemlerini kronolojik olarak sıralar.
- ç) Fıkıh ilminin tarihî dönemlerini değerlendirir.

FKH.10.1.4. Fıkhi mezheplerin oluşumundan sonraki gelişmeleri özetleyebilme

- a) Fıkhi mezheplerin oluşumundan sonraki gelişmeleri çözümler.
- b) Fıkhi mezheplerin oluşumundan sonraki gelişmeleri sınıflandırır.
- c) Fıkhi mezheplerin oluşumundan sonraki gelişmeleri yorumlar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Fıkıh ve Fıkıh Usulü
Fıkıh İlminin Temel İlkeleri
Fıkıh Tarihi

Anahtar Kavramlar

fakih, fıkıh, içtihat, ilmihal, Mecelle, mezhep, müçtehit, usul

ÖĞRENME KANITLARI

Öğrenme çıktıları; çıkış kartı, açık uçlu sorular, boşluk doldurma soruları, öğrenme günlüğü, anlam çözümleme tamamlama tablosu, öz değerlendirme formu, cümle tamamlama soruları ve Frayer diyagramı aracılığıyla değerlendirilebilir.

(Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrencilerden performans görevi olarak fıkıh tarihinin dönemleri ile ilgili yazılı veya görsel bir sunum hazırlamaları istenebilir. Hazırlanan sunumlar; veri toplama, ilişki kurma, içerik, sunum ve doğruluk ölçütlerini içeren analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.”

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencinin fıkıh kavramını ve fıkhi mezhepler konusunu temel eğitim kapsamında aldığı din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinden bildiği, sosyal hayatta fıkhi mezhep farklılıklarını ve dinî hükümlerin farklı yorumlanışını gözlemlediği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

- Öğrencilerin, “Usul olmadan vusul olmaz.” ifadesini fıkıh ve fıkıh usulü ile ilişkilendirmeleri istenebilir.
- Her bilim dalının ilkeleri olduğu gerçeğinden hareketle fıkıh ilminin temel ilkelerinin neler olabileceği sorulabilir.
- Fıkıh ilminin gelişim dönemleri hakkındaki ön bilgileri belirlemek için açık uçlu sorular sorulabilir.

Köprü Kurma
Öğrenme-Öğretme
Uygulamaları

Fıkıh ilmiyle ilgili bir metin verilerek öğrencilerin bu ilmi günlük hayatta karşılaşılabilecekleri olaylarla ilişkilendirmeleri sağlanır.

FKH.10.1.1

Fıkıh ilminin tanımı, amacı, önemi, konusu ve fıkıh-usul ilişkisi açıklanır. Usul ve fakihi kavramlarına yer verilir. Öğrenciler, fıkıh ve fıkıh usulü ile ilgili öğrencilerin yararlanabileceği geçerli ve güvenilir, dijital ve basılı kaynakları öğretmen rehberliğinde tespit eder. Öğrencilerin tespit edilen kaynakları inceleyerek özelliklerine göre sınıflandırmaları sağlanır. Öğrenciler, keşfetme, araştırma ve anlama arzusundan hareketle fıkıh ve fıkıh usulü ile ilgili bilgileri belirlenen kaynaklardan bulur **(E1.1)**. Öğrencilerden, ulaşılan bilgiler ışığında fıkıh ve fıkıh usulü ile ilgili kaynakları karşılaştırmaları istenir. Bu süreçte zit panel tekniği kullanılabilir. Öğrenciler, ulaşılan bilgiler ışığında fıkıh ve fıkıh usulü ile ilgili kaynakları değerlendirir. Bu süreçte öğrencilerden zamanı etkili bir şekilde kullanarak kısa bir metin yazmaları istenir **(D3.2, OB1.2)**. Öğrencilerden fıkıh ve fıkıh usulü ile ilgili öz farkındalıklarını artırmak için öğrenme günlükleri hazırlamaları istenebilir **(SDB1.1)**. Bilgi ve becerilerin ölçülmesinde açık uçlu sorular kullanılabilir.

FKH.10.1.2

Fıkıh ilminin temel ilkelerine dair bilgi verilir. Temel ilkelerin gelişmeye açıklık, tekliflerde kolaylık, helallerde genişlik, kamu yararını gözetmek ve adaleti gözetmek olduğu ortaya konur. Öğrencilerin fıkıh ilminin temel ilkeleri ile ilgili argümanları tespit etmesi sağlanır. Öğrencilerden fıkıh ilminin temel ilkeleri ile ilgili argümanları karşılaştırmaları istenir. Bu süreçte iş birlikli çalışma yöntemi ile Frayer diyagramı hazırlamaları istenebilir **(SDB2.2)**. Adaletin gözetilmesi ilkesi ele alınırken ayet veya hadisler üzerinden insan ilişkilerinde yakınlık ve menfaat gözetmeksizin karşısındakinin duygu ve düşüncelerini anlayarak iş dağılımı yapmaları sağlanır **(E2.1, D1.2)**. Fıkıh ilminin temel ilkeleri ile ilgili argümanları temel dinî bilgi kaynaklarını (Kur'an, sünnet, fıkıh, fıkıh usulü ve diğer dijital/basılı kaynaklar) ölçüt alarak inceler. Bu süreçte anlam çözümleme tablosundan yararlanılabilir. Öğrencilerin fıkıh ilminin temel ilkeleri ile ilgili tercih edilebilir argümanları gerekçeleriyle belirlemeleri sağlanır. Bu süreçte cümle tamamlama soruları kullanılabilir **(OB1.3)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında çıkış kartı kullanılabilir.

FKH.10.1.3

Fıkıh ilminin tarihî gelişiminin Hz. Peygamber'den günümüze kadar gelen bir süreç olduğu ifade edilir. Fıkıh ilminin tarihi işlenirken Hz. Peygamber Dönemi, Sahabe Dönemi, Tâbiin Dönemi ve Mezheplerin Oluşum Dönemleri ile ilgili bilgi verilir. Hz. Peygamber Dönemi işlenirken siyer disiplininin konuları ile ilişkilendirilir. Sahabe Dönemi ele alınırken içtihat kavramı açıklanır. Mezheplerin oluşma sürecinde ortaya çıkan Hicaz (ehlihadis) ve Irak (ehlirey) ekollerine kısaca yer verilir. Mezhep kavramı, Mezheplerin Oluşum Dönemi konusunda açıklanır. Fikhi mezheplerin doğuşunu hazırlayan sebepler bölümünde Hanefi, Maliki, Şafii ve Hanbeli mezheplerinin belirgin özelliklerine ve içtihat yöntemlerine yer verilir. Ehlisünnet dışında Şia'nın bir kolu olan İmamiye-İsnaaşeriyye'nin fıkıhtaki görüşlerini temsil eden Caferilik mezhebine de kısaca değinilir.

Fikhi mezheplerin dini anlama ve yaşama hususunda gerekli olduğuna, zenginlik ifade ettiğine ve İslam'ın yaşanmasında zaman, mekân ve şartlara göre kolaylık sağladığına vurgu yapılır. İnsanların farklı mezhep ve görüşe sahip olabileceği, her insanın kendi inancına ve mezhep anlayışına uygun yaşama hakkı olduğu vurgulanarak öğrencilerin inanç ve mezhebinden dolayı başkasının onurunu zedeleyecek söz ve davranışlardan kaçınmaları sağlanır **(D14.1)**. Öğrencilere toplumda kültürel benzerlik ve farklılıkların olabileceği, çoklu kültür ortamında yaşarken empati kurmanın önemi vurgulanır **(OB5.3)**. Öğrencilerden fıkıh ilminin tarihî dönemlerinin özelliklerini, benzerlik ve farklılıklarını belirlemeleri istenir. Bu dönemler ele alınırken tarih disiplininin Orta Çağ'daki başlıca devletlerin yönetim ve ordu yapıları konusu altında işlenen Hz. Muhammed Dönemi, Dört Halife Dönemi, Emeviler ve Abbasiler Dönemi ile ilişkilendirilir. Öğrencilerden fıkıh ilminin tarihî dönemleri ile ilgili zaman kavramlarını hicri ve miladi olarak dönüştürmeleri, kronolojik olarak sıralamaları istenir. Öğrencilerin bu dönemlerin özelliklerini karşılaştırmaları ve fıkıh ilminin tarihî sürecindeki rolü ile ilgili yargıda bulunmaları sağlanır. Bu süreçte istasyon tekniği kullanılabilir. Bu teknik aracılığıyla öğrencilerin başkalarını etkin şekilde dinlemeleri, duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri sağlanır **(SDB2.1)**.

Arkadaşlarının haklarına saygılı olmaları ve belirli sınırlar içerisinde olmak koşuluyla öğrencilerin bu etkinliğe aktif olarak katılmaları sağlanır **(E2.3)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında tanılayıcı dallanmış ağaç kullanılabilir.

Öğrencilerden öğrenme kanıtlarında belirtilen performans görevini yapmaları istenebilir. Performans göreviyle ilgili öğrencilere analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak geri bildirim verilebilir.

FKH.10.1.4

İlmihal kavramı, Fıkıh Birikiminin Geliştirildiği Dönem; Mecelle kavramı ise Fıkıhın Kanunlaştırıldığı Dönem ile ilişkilendirilerek açıklanır. Fıkıhın Kanunlaştırıldığı Dönem'den günümüze kadar gelen süreçte güncel fıkhi meselelerle ilgili yapılan çalışmalara ve ilmi hallere yansımaya kısaca değinilir. Fıkhi mezheplerin oluşumundan sonraki dönemlerde yaşanan gelişmeler, aralarında ilişki kurularak çözümlenir. Öğrencilerden fıkhi mezheplerin oluşumundan sonraki dönemlerle ilgili sınıflandırma yapmaları istenir. Bu süreçte bilgi kartları hazırlamaları istenebilir. Bu teknikle öğrencilerin disiplinli ve istikrarlı çalışma alışkanlıkları geliştirmeleri, görev ve sorumlulukları yerine getirmek için etkili bir yol haritası çizmeleri, hedeflerine ulaşmak için hazırladıkları planı uygulamaları ve zamanı etkili bir şekilde yönetmeleri sağlanır **(E2.2, D3.2)**. Öğrencilerden fıkhi mezheplerin oluşumundan sonraki dönemlerde yaşanan gelişmeler ile ilgili edindikleri bilgileri yorumlamaları istenir. Bu süreçte çıkış kartı kullanılabilir. Bilgi ve becerilerin ölçülmesinde açık uçlu sorular kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA Zenginleştirme

Öğrencilerden geçerli ve güvenilir kaynakları kullanarak fıkıh ilminin konusu, amacı ve temel ilkeleri ile ilgili araştırma yapmaları istenebilir. Öğrencilerin söz konusu araştırma görevlerini öğrenme profillerine göre farklı yollarla sunmalarına (görsel, sözlü ve yazılı sunum, blog yazısı vb.) imkân sağlanır.

Öğrencilere Mecelle'nin mukaddime bölümündeki külli kaidelerden veya Hukuk-i Aile Kararnamesi'nde geçen beş madde verilerek bu kaideleri günümüz medeni hukuk sistemi ile karşılaştırmaları istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerden kendi öğrenme hızlarında ilerleyebilmeleri için Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan "İlmihal" kitabının içeriğini incelemeleri ve fıkıh ilminin konularını tespit etmeleri istenebilir.

Öğrencilerden Hanefi, Maliki, Şafii ve Hanbeli mezheplerinin imamlarının hayat hikâyelerini kısaca anlatan yazılı veya görsel bir sunum hazırlamaları istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE: FIKHİ HÜKÜMLER VE DELİLLERİ

Bu ünite de fıkhi hükümlerle ilgili dinî kavramların ayırt edilmesi, fıkhi hükümlerin delilleri ve yöntemleri ile ilgili dinî kavramların bağlamına uygun kullanılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 10 saat

ALAN BECERİLERİ DAB3.1 Dinî Kavramları Ayırt Etme, DAB3.2 Dinî Kavramları Bağlamına Uygun Kullanma

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E3.6. Analitiklik

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri SDB2.2. İş Birliği

Değerler D11. Özgürlük, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri -

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Felsefe, Hadis

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.13. Yapılandırma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FKH.10.2.1. Fıkhi hükümlerle ilgili dinî kavramları ayırt edebilme

- a) Fıkhi hükümlerle ilgili dinî kavramları tespit eder.
- b) Belirlenen kavramların fıkıh usulündeki yeri ve önemini araştırır.
- c) Fıkhi hükümlerle ilgili kavramları ilişkili olduğu alana göre etiketler.

FKH.10.2.2. Fıkhi hükümlerin delilleri ve yöntemleri ile ilgili dinî kavramları bağlamına uygun kullanabilme

- a) Fıkhi hükümlerin delilleri ve yöntemleri ile ilgili kavramları fark eder.
- b) Fıkhi hükümlerin delilleri ve yöntemleri ile ilgili kavramlar arasında ilişki kurar.
- c) Fıkhi hükümlerin delilleri ve yöntemleri ile ilgili kavramların benzerliklerini ve farklılıklarını açıklar.
- ç) Fıkhi hükümlerin delilleri ve yöntemleri ile ilgili kavramlara sözlü ve yazılı iletişimde bağlamına uygun olarak yer verir.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Fıkhi Hükümler
Fıkhi Hükümlerin Delilleri ve Yöntemleri

Anahtar Kavramlar edilleşeriyye, ehliyet, hüküm, maslahat, mekasiduşşeria, mükellef, nas

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve

Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; bilgi haritası, anlam çözümleme tablosu, kavram haritası veya eşleştirme soruları aracılığıyla değerlendirilebilir.

Öğrencilerden performans görevi olarak fıkhi hükümlerin delilleri ve yöntemleri ile ilgili fıkıh usulü eserlerini, ansiklopedi maddelerini, ilmihal kitaplarını ve konu ile ilgili araştırma makalelerini incelemeleri istenebilir. Yapılan çalışmalar; veri toplama, ilişki kurma, içerik ve doğruluk ölçütlerinin bulunduğu analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME

YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin efalimükellefin kapsamına giren farz, vacip, sünnet, mübah, mekruh, helal ve haram kavramları hakkında temel bilgilere sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

- Öğrencilere bir insanın Yüce Allah'ın emir ve yasakları ile yükümlü tutulabilmesi için gerekli olan şartların neler olabileceği sorulabilir.
- Öğrencilere günlük hayatta karşılaştıkları fıkhi problemlerin çözümünde hangi kaynaklardan yararlanabilecekleri sorulabilir.

Köprü Kurma

Seferî olan bir kişinin oruç ibadetini nasıl yerine getireceği ile ilgili hükümlerin Kur'an-ı Kerim ve sünnetten çıkarıldığı vurgulanarak köprü kurulur.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları FKH.10.2.1

Fıkıh usulünün konuları arasında yer alan ehliyet, mükellef ve hüküm kavramları açıklanarak bunların birbiri ile olan ilişkisi ortaya konur **(KB2.13)**. Hüküm kavramı açıklanırken, hüküm koyma yetkisinin sadece Allah (cc) ve Resulü'ne ait olduğu Nisa suresinin 59, Araf suresinin 157 ve Ahzab suresinin 36. ayetleri çerçevesinde vurgulanır. Öğrencilerin; öğretmen rehberliğinde belirlenen fıkıh usulü ile ilgili basılı/dijital kaynaklardan efalimükellefin kapsamındaki farz, vacip, sünnet, mendup, mübah, haram, mekruh kavramlarını tespit etmeleri sağlanır. Azimet ve ruhsata değinilir. Öğrencilerden tespit edilen kavramların fıkıh usulündeki yerini araştırmaları, aldıkları görevleri yerine getirirken özverili davranmaları sağlanır **(D16.3)**. Öğrencilerin fıkhi hükümlerle ilgili kavramları ilişkili olduğu alana göre etiketlemeleri sağlanır. Bu süreçte bilgi haritası veya anlam çözümleme tablosu kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma ve eşleştirme soruları kullanılabilir.

FKH.10.2.2

Fıkhi hükümlerin asli delillerinin Kur'an-ı Kerim ve sünnet olduğu belirtilerek nas kavramına yer verilir. Sünnet konusu hadis disiplininin sünnetin dindeki yeri ve bağlayıcılığı konusu ile ilişkilendirilir. Diğer deliller arasında yer alan icma, sahabi kavli ve örf konuları örnek verilerek ele alınır. Bunların fıkhi deliller arasındaki yeri vurgulanır. Fıkhi hükümlerin yöntemlerinden kıyas, istihsan, mesalihimürsele ve seddizera'i konuları ele alınır. Karşılaşılan yeni problemlere dair çözüm yollarının, Kur'an ve sünnetten hareketle bulunabileceği vurgulanır **(E3.6)**. Fıkhi hükümlerin yöntemleri; akıl yürütme, düşünme, mantık kavramları çerçevesinde felsefe disiplininin mantık ve argümantasyonun temel kavramları konusu ile ilişkilendirilir. İcma ve kıyas konuları ele alınırken edilleierbaa kavramı açıklanır. Öğrencilerin fıkhi hükümlerin delilleri ve yöntemleri ile ilgili kavramları fark etmeleri sağlanır. Bu süreçte örnek olay inceleme tekniği kullanılabilir. Öğrencilerin inceledikleri örnekler üzerinden fıkhi hükümlerin delilleri ile ilgili kavramlar arasında ilişki kurmaları sağlanır. Öğrencilerin duygu, düşünce, inanç ve izlenimlerini etki altında kalmadan ifade etmeleri istenir **(D11.2, SDB2.2)**. Öğrencilerden fıkhi hükümlerin delilleri ve yöntemleri ile ilgili kavramların benzer ve farklı yönlerini açıklamaları istenir. Bu süreçte T tablosu kullanılabilir. Öğrencilerden fıkhi hükümlerin delilleri ve yöntemleri ile ilgili kavramlara sözlü ve yazılı iletişimde bağlamına uygun olarak yer vermeleri istenir. Bu süreçte öğrencilerden sunum veya blog yazısı hazırlamaları istenebilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında kavram haritası veya yapılandırılmış grid kullanılabilir.

Öğrencilerden öğrenme kanıtlarında belirtilen performans görevini yapmaları istenebilir. Performans göreviyle ilgili öğrencilere analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak geri bildirim verilebilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Öğrencilere Kur'an-ı Kerim'in dinî hükümleri açıklama üslubunu örneklendiren veya Fıkıh usulü literatürünü tanımlarını sağlayan araştırma görevleri verilebilir. Öğrencilerin söz konusu araştırma görevlerini öğrenme profillerine göre farklı yollarla sunmalarına (görsel, sözlü ve yazılı sunum, blog yazısı vb.) imkân sağlanır.

Destekleme

Öğrencilerden kendi öğrenme hızlarında ilerleyebilmeleri için fıkıh ve fıkıh usulü eserlerinden hareketle Kur'an-ı Kerim'de sünnete uymayı vurgulayan ayetleri tespit etmeleri istenebilir.

ÖĞRETMEN**YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE: İBADETLER

Bu ünite de namaz ibadetinin usulüne uygun olarak tatbik edilebilmesi, oruçla ilgili deneyimlerden yansıtma yapılması, zekât ile ilgili hükümlerin sentezlenmesi, haccın hükümleri ile ilgili kaynak kullanımının yönetilmesi, cihatla ilgili bilgilere ulaşmak için temel kaynakların kullanılması amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 26 saat

ALAN BECERİLERİ DAB1. Temel Kaynakları Kullanma, DAB2.1. Kaynak Kullanımını Yönetme, DAB6. Tatbik Etme

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.15. Yansıtma, KB2.20. Sentezleme

EĞİLİMLER E2.1. Empati, E2.2. Sorumluluk, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal

Öğrenme Becerileri SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB1.3. Kendine Uyarılama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim, SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler D11. Özgürlük, D12. Sabır, D20. Yardımseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Matematik

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

-

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FKH.10.3.1. Namaz ibadetini usulüne uygun olarak tatbik edebilme

- a) Namazın kılınışının süreç ve kurallarını açıklar.
- b) Namazın kılınışı için ön hazırlık yapar.
- c) Namazı usulüne uygun biçimde icra eder.
- ç) Namazın kılınışının süreçlerini değerlendirir.

FKH.10.3.2. Oruç ile ilgili deneyimlerini yansıtabilme

- a) Oruç ile ilgili deneyimlerini gözden geçirir.
- b) Oruç ile ilgili deneyimlerine dayalı çıkarım yapar.
- c) Oruç ile ilgili ulaştığı çıkarımları değerlendirir.

FKH.10.3.3. Zekâtın hükümlerini sentezleyebilme

- a) Zekât ile ilgili hükümleri tespit eder.
- b) Zekâtın hükümleri ile zekâtın bireysel ve toplumsal faydalarını ilişkilendirir.
- c) Zekâtın bireysel ve toplumsal faydaları hakkında özgün bir içerik oluşturur.

FKH.10.3.4. Haccın hükümleri ile ilgili kaynak kullanımını yönetebilme

- a) Haccın hükümlerini incelemek için gerekli dinî kaynakları tespit eder.
- b) Haccın hükümleri ile ilgili dinî kaynakları özelliklerine göre sınıflandırır.
- c) Seçilen dinî kaynaklardan haccın hükümleri ile ilgili bilgileri bulur.
- ç) Ulaşılan bilgiler ışığında haccın hükümleri ile ilgili seçtiği dinî kaynakları karşılaştırır.
- d) Ulaşılan bilgiler ışığında haccın hükümleri ile ilgili seçtiği dinî kaynakları değerlendirir.

FKH.10.3.5. Cihatla ilgili bilgilere ulaşmak için temel kaynakları kullanabilme

- a) Cihat ile ilgili ayetlere ulaşmak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurur.
- b) Cihat ile ilgili hadislerle ulaşmak için hadis kaynaklarına başvurur.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Namaz
Oruç
Zekât
Hac
Cihat

Anahtar Kavramlar

emir bilmaruf nehiy anilmünker, kurban, nafîle, nisap, tadiliekân, tebliğ

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; Frayer diyagramı, çalışma kâğıdı, T tablosu, çıkış kartı, öz değerlendirme formu, bilgi kartları, kavram haritası, anlam çözümleme tablosu ve açık uçlu sorular aracılığıyla değerlendirilebilir.

Öğrencilerden performans görevi olarak ibadetlerin günlük yaşam içindeki yeri ve insanları nasıl etkilediği üzerine bir köşe yazısı veya konuşma metni yazmaları istenebilir. Hazırlanan metinler veri toplama, ilişki kurma, içerik, çözümleme, yorumlama ölçütlerinin bulunduğu analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI Temel Kabuller

Öğrencilerin; ibadet kavramını, mahiyetini, kapsamını, ibadetlerin yapılışını; abdest, gusül, teyemmüm konularını bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

- Öğrencilere namazın farziyeti ve önemi ile ilgili neler bildikleri sorulabilir.
- Öğrencilere orucun hükümleriyle ilgili neler bildikleri sorulabilir.
- Öğrencilere ayet ve hadislerden hareketle zekâtın farziyeti ve önemi ile ilgili sorular sorulabilir.
- Öğrencilere hac ile ilgili verilen bir video/metinden hareketle haccın hükümleri hakkında sorular sorulabilir.
- Öğrencilere cihat kavramının nasıl anlaşılması ve uygulanması gerektiği sorulabilir.

Köprü Kurma Namazla ilgili hükümler tahtaya yazılır veya yansıtılır. Öğrencilerden bir müminin, namaz ibadetinin devamlılığı için bu hükümleri öğrenmesinin gerekliliğini fark etmesi sağlanarak köprü kurulur.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FKH. 10.3.1

Namaz ibadeti hakkında bilgi verilerek bu ibadetin İslam'daki yeri ve önemi ayet ve hadislerle açıklanır. Namaza çağrı olan ezan konusuna değinilir. Namazın şartları ve rükünleri ele alınırken tadiliekân kavramına değinilir, dört mezhebin görüşlerine kısaca yer verilir. İmamet ve cemaat ile ilgili hükümler konusunda cemaatle kılınan namazların Müslümanlar arasındaki birlik ve beraberliği artırdığı vurgulanır (**SDB2.1**). Namazın farz, vacip ve sünnetleri ele alınır. Namazı bozan durumlar, sehiv secdesi ve kadınların özel hâlleri konularına da yer verilir. Hükümleri bakımından namaz çeşitleri kısaca ele alınır. Öğrencilerden namazın kılınışının süreç ve kurallarını açıklamaları istenir. Bu aşamada soru cevap tekniği kullanılabilir. Öğrencilerin namaz kılmadan önce yapmaları gereken hazırlıkları yerine getirmeleri sağlanır. Öğrencilerden namazı usulüne uygun biçimde icra etmeleri istenir. Bu süreçte gösterip yaptırma tekniği kullanılabilir. Öğrenciler, namazın kılınışının süreçlerini hükümleri bakımından değerlendirir. Bu aşamada anlam çözümleme tablosu kullanılabilir (**OB1.3**). Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında yapılandırılmış grid veya eşleştirme soruları kullanılabilir.

FKH. 10.3.2

Öğrencilerin oruç tutarken yaşadıklarını ve hissettiklerini gözden geçirmesi istenir. Bu aşamada öğrencilerden duygu panosu hazırlamaları istenebilir. Ayet ve hadislerden yararlanarak oruç ibadeti ele alınır. Öğrencilerin, oruç ibadetinin insanı; düşünce, duygu ve davranışlarında kontrollü olma yönünden geliştirdiğini fark etmeleri sağlanır (**D12.2**). Öğrencilerin kendi duygularına ilişkin farkındalıklarını arttırmaya yönelik çalışmalar ile orucun önemi hakkında çıkarım yapmaları sağlanır (**SDB1.3**). Ramazan ayı ve oruç ilgili kavramlardan fidye, fitre/fıtır sadakası itikaf, kaza, kefare, mukabele, rüyetihilal, teravih kavramlarına yer verilir. Hükümleri bakımından orucun çeşitleri açıklanır. Öğretmen rehberliğinde temel dinî kaynaklar kullanılarak oruçla ilgili hükümler ele alınır. Bu süreçte öğrencilerin sistematik, odaklı ve gayretli olmaları beklenir (**E3.7**). Oruç ile ilgili hükümlerde dört mezhebin uygulama farklılıklarına kısaca değinilir. Öğrencilerden orucun önemi ve hükümleri hakkında yaptıkları çıkarımları değerlendirmeleri istenir. Bu süreçte RAFT tekniği ile kısa bir metin oluşturmaları istenebilir (**OB1.3**). Yazılan metinler öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir. Bilgi ve becerilerin ölçülmesinde kavram haritası, tanılayıcı dallanmış ağaç veya açık uçlu sorular kullanılabilir.

FKH.10.3.3

Zekât, sadaka ve infak hakkında bilgi verilerek bunların İslam'daki yeri, önemi ayet ve hadislerle açıklanır. Zekâtın bireysel, toplumsal, ekonomik yönden pek çok faydasının bulunduğu ve toplumdaki yoksulluk probleminin çözüm yollarından biri olduğuna yer verilir. Zekât vererek kişilerin çevresindeki ihtiyaç sahiplerinin duygu ve düşüncelerini hissetmesine imkân sağladığına değinilir (**E2.1**). Zekâtla ilgili hükümler işlenirken havaici-asliyye, havelanulhavl, nisap, temlik ve öşür kavramlarına yer verilir. Zekât verilecek mallardaki oranların hesaplanması matematik disiplininin nicelikler ve değişimler teması ile ilişkilendirilir. Zekât ile ilgili hükümler konusunda dört mezhebin görüşlerine kısaca yer verilir. Öğrenciler öğretmen rehberliğinde zekât ile ilgili hükümleri tespit eder. Öğrencilerin tespit edilen zekâtın hükümleri ile zekâtın bireysel, toplumsal ve ekonomik faydalarını ilişkilendirmesi sağlanır. Bu süreçte beyin fırtınası tekniği kullanılabilir. Öğrencilerden zekâtın bireysel toplumsal ve ekonomik faydaları hakkında özgün bir içerik oluşturmaları istenir. Bu süreçte kısa bir metin yazmaları istenebilir (**SDB2.3, OB1.4**). Öğrencilerin zekât ve sadakanın insanlara cömert olmak, iyiliksever olmak gibi değerleri kattığını fark etmeleri sağlanır (**D20.1, D20.3**). Bilgi ve becerilerin ölçülmesinde tanılayıcı dallanmış ağaç veya açık uçlu sorular kullanılabilir.

FKH.10.3.4

Ayet ve hadislerden yararlanarak hac ibadeti, hac ibadetinin ifası, bireysel ve toplumsal faydaları ele alınır. Öğrenciler haccın hükümleri ile ilgili bilgilere ulaşmak için kullanacakları kaynakları öğretmen rehberliğinde tespit eder. Öğrencilerin tespit edilen kaynakları özelliklerine göre listeleterek tablo şeklinde sınıflandırmaları sağlanır. Hacla ilgili kavramlar ve mekânlardan ihram, istilam, say, şavt, tavaf, vakfe, mikat, Mina ve Müzdelife'ye yer verilir. Haccın hükümleri ile ilişki kurularak kurbanın hükümlerine kısaca değinilir. Öğrencilerden haccın farzları ve vacipleri ile ilgili bilgileri belirlenen kaynaklardan bulmaları istenir. Bu süreçte dört mezhepteki farklılıklara da kısaca değinilir. Öğrencilerin, ulaşılan bilgiler ışığında haccın hükümleri ile ilgili seçtiği kaynakları karşılaştırmaları sağlanır. Bu süreçte ayrılıp birleşme (Jigsaw) tekniği kullanılabilir. Öğrenciler, ulaşılan bilgiler ışığında haccın hükümleri ile ilgili kaynakları değerlendirir. Bu süreçte öğrencilerden kısa bir metin yazmaları; afiş, broşür, duvar gazetesi hazırlamaları veya dijital bir materyal oluşturmaları istenebilir **(OB1.2)**. Yapılan çalışmalar dereceleme ölçeği ile değerlendirilebilir. Öğrencilerin haccın bireysel ve toplumsal faydaları ile ilgili öz farkındalıklarını artırmak için onlardan bilgi kartları hazırlamaları istenebilir **(SDB1.1)**. Bilgi ve becerilerin ölçülmesinde boşluk doldurma veya eşleştirme soruları kullanılabilir.

FKH.10.3.5

Cihat konusu ile ilgili kavramlar ve cihadın mahiyeti ele alınır. Cihadın bireysel ve toplumsal hayata etkilerine yer verilir. Cihat kavramının kişinin nefsiyle mücadelesi anlamında da kullanıldığına değinilir **(E2.2)**. Farziyân ve farzıkifaye olması yönüyle cihadın hükümlerine değinilir. Emirbilmarufvenehiyaniilmünker, tebliğ, davet, kıtal ve şehadet kavramları ele alınır. Cihat kavramının anlam genişliği göz önünde bulundurularak savaş ile sınırlandırılmadan ele alınır. Anadolu'nun İslamlaşmasında ve Millî Mücadele Dönemi'nde ülke bağımsızlığı, hak ve özgürlükleri kullanma ve koruma konusunda cihadın rolünü ortaya koymaları istenir **(D11.1)**. Bu süreçte çıkış kartı kullanılabilir. Öğrencilerin, öğretmen rehberliğinde Kur'an-ı Kerim mealinden cihatla ilgili ayetleri bulmaları istenir. Cihatla ilgili hadisleri, güvenilir hadis kaynaklarından tespit etmeleri sağlanır. Tespit edilen ayet ve hadislerde geçen kavramları belirlemeleri istenir. Bu ayet ve hadisler, konusuna ve içerdikleri kavramlara göre sınıflandırılır. Bu süreçte anlam çözümleme tablosu kullanılabilir. Öğrencilerden ayet ve hadislerden hareketle cihat kavramı ile ilgili çıkarım yapmaları istenir. Bu süreçte kısa bir metin yazmaları istenebilir. Bilgi ve becerilerin ölçülmesinde doğru yanlış veya boşluk doldurma soruları kullanılabilir.

Öğrencilerden öğrenme kanıtlarında belirtilen performans görevini yapmaları istenebilir. Analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak öğrencilere performans göreviyle ilgili geri bildirim verilebilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Öğrencilerden namaz ve oruç ibadetlerinin hükümlerini fıkıh ilminin temel ilkelerinden tekliflerde kolaylık ilkesi bağlamında çözümlemesi istenebilir. Öğrencilerin elde ettikleri çıkarımları kavram haritaları ile sunmalarına imkân sağlanabilir.

Öğrencilerden ibadetlerin hükümlerindeki mezhep farklılıklarının nedenlerini araştırmaları istenebilir. Öğrenciler, söz konusu araştırma görevlerini görsel, sözlü sunum ve benzeri şekilde sunabilir.

Destekleme

Öğrencilerden namaz, oruç, zekât ve hac ibadetlerinin farziyeti ile ilgili ayetleri araştırmaları istenebilir.

ÖĞRETMEN**YANSITMALAR**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. ÜNİTE: SOSYAL VE EKONOMİK HAYAT

Bu ünite de aile hayatı ile ilgili konuların müşahade edilmesi, ekonomik hayat ile ilgili dinî görüş/argümanların irdelenmesi, helaller ve haramlarla ilgili dinî meselelerin anlaşılması, İslam ceza hukuku ile ilgili konuların özetlenmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 18 Saat

ALAN BECERİLERİ DAB4.1. Müşahade Etme, DAB4.2. Dinî Meseleleri Anlama, DAB4.3. Dinî Görüş/Argümanları İrdeleme

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.3. Özetleme

EĞİLİMLER E3.2. Odaklanma, E3.6. Analitiklik, E3.8. Soru Sorma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme)

Değerler D2. Aile Bütünlüğü, D13. Sağlıklı Yaşam

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

-

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FKH.10.4.1. Aile hayatı ile ilgili konuları müşahade edebilme

- a) Aile hayatı ile ilgili konuları belirler.
- b) Aile hayatı ile ilgili belirlenen konular hakkında soru sorar.
- c) Aile hayatı ile ilgili merak ettiği konuları inceler.
- ç) Aile hayatı ile ilgili yaptığı inceleme sonuçları hakkında çıkarım yapar.

FKH.10.4.2. Ekonomik hayat ile ilgili dinî görüş/argümanları irdeleyebilme

- a) Ekonomik hayat ile ilgili konular hakkında görüş/argümanları tespit eder.
- b) Ekonomik hayat ile ilgili konular hakkında görüş/argümanları karşılaştırır.
- c) Ekonomik hayat ile ilgili konular hakkında görüş/argümanları temel dinî bilgi kaynaklarını ölçüt alarak inceler.
- ç) Ekonomik hayat ile ilgili konular hakkında tercih edilebilir görüş/argümanları gerekçeleriyle belirler.

FKH.10.4.3. Helaller ve haramlarla ilgili dinî meseleleri anlayabilme

- a) Helaller ve haramlarla ilgili dinî meseleleri fark eder.
- b) Helaller ve haramlarla ilgili dinî meseleleri tanımlar.
- c) Helaller ve haramlarla ilgili dinî meselelerin ortaya çıkış sebeplerini açıklar.
- ç) Helaller ve haramlarla ilgili dinî meselelerin özelliklerini belirler.

FKH.10.4.4. İslam ceza hukuku ile ilgili konuları özetleyebilme

- a) İslam ceza hukukunun konuları ile ilgili çözümleme yapar.
- b) İslam ceza hukukunun konuları ile ilgili sınıflandırma yapar.
- c) İslam ceza hukukunun konuları ile ilgili yorumlama yapar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Aile Hayatı
Ekonomik Hayat
Helaller ve Haramlar
İslam Ceza Hukuku (Ukubat)

Anahtar Kavramlar

had, nikâh, riba, tazir

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; tanılayıcı dallanmış ağaç, balık kılçığı, kısa cevaplı ve açık uçlu sorular, Venn Şeması, kavram haritası, kümeleme, çıkış kartı ve öğrenme günlüğü kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerden performans görevi olarak aile hayatı ile ilgili hükümlerin sağlıklı bir toplumun oluşmasına ve neslin devamına katkısıyla ilgili blog yazısı yazmaları istenebilir. Yapılan çalışmalar; veri toplama, yorumlama, sorgulama ve özgünlük ölçütlerinin bulunduğu analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME

YAŞANTILARI Temel Kabuller

Öğrencilerin aile, helal ve haram kavramlarını bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

- İslam'da aile hayatı ile ilgili hükümlerden hareketle İslam'ın aile kurumuna verdiği önem hakkında sorular sorulabilir.
- Hz. Muhammed'in (sav) ekonomik hayatı düzenlemesiyle ilgili uygulamaları üzerinden sorular sorulabilir.
- Öğrencilerin günlük hayatlarında hangi konuları güncel dinî mesele olarak gördükleri sorulabilir.
- Öğrencilerin, İslam ceza hukukunun toplum hayatının düzenlenmesindeki rolü, suç ve ceza dengesinin sağlanmasındaki önemi ile ilgili neler bildikleri sorulabilir.

Köprü Kurma

Muamelat ve ukubat ile ilgili güncel fıkhi meselelerde nelere dikkat edilmesi gerektiğini ifade eden metinlerden veya e-içeriklerden hareketle dinî emir ve yasaklar arasında köprü kurulur.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FKH.10.4.1

Ailenin toplumun temeli olduğu vurgulanır. Öğrencilerin İslam'ın aile kurumuna verdiği önemi fark etmeleri sağlanır (**D2.1**). Bu süreçte öğrencilerden röportaj yapmaları istenebilir. Aile konusu işlenirken nikâh kavramı ile muharremat, nişan, mehir, radâ, boşanma ve miras konularına yer verilir. Öğrenciler, öğretmen rehberliğinde aile hayatı ile ilgili konuları belirler. Öğrencilerden belirledikleri konular ile ilgili sorular sormaları istenir. Öğrencilerin sorular çerçevesinde merak ettikleri konuları incelemeleri sağlanır. Öğrencilerden yapılan incelemelerin sonuçları hakkında çıkarımda bulunmaları istenir. Bu süreçte soru turu tekniği kullanılabilir. Öğrencilerin kendisine, çevresine dair bilme ve anlama ihtiyacına yönelik öğrenme ve keşfetme arzusu ile sorular sorabilmesine imkân verilir (**E3.8**). Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında tanılayıcı dallanmış ağaç kullanılabilir.

Öğrencilerden öğrenme kanıtlarında belirtilen performans görevini yapmaları istenebilir. Performans göreviyle ilgili öğrencilere analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak geri bildirim verilebilir.

FKH.10.4.2

İslam'da helal kazancın önemine vurgu yapılır. Riba kavramına değinilir. Faiz yasağı, sigortanın hükmü, karaborsacılık, yapay olarak fiyatlarla oynama, borsa, dijital ticaret, telif, intihal, şans oyunları ile ilgili hükümler açıklanır. Bu hükümlerden hareketle öğrencilerin ekonomik hayatla ilgili konular hakkında görüş ve argümanları tespit etmeleri sağlanır (**E3.2**). Tespit ettikleri görüş ve argümanları karşılaştırmaları sağlanır. Bu süreçte T tablosu veya karşılaştırma tablosu hazırlamaları istenebilir (**SDB1.2**). Öğrencilerin, görüş ve argümanları temel dinî bilgi kaynaklarını ölçüt alarak incelemesi sağlanır. Bu ölçütlere göre tercih edilebilir görüş ve argümanları akıl yürüterek gerekçeleriyle belirlemeleri sağlanır. Bu süreçte çıkış kartı veya Venn şeması kullanılabilir (**E3.6, OB1.5**). Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında bağlam temelli sorular kullanılabilir.

FKH.10.4.3

Yiyecek ve içecekler, beden üzerinde tasarruflar, giyinme ve tesettür, sosyal medya kullanımı konuları ele alınır. Öğrencilerin ele alınan konularla ilgili güncel fıkhi meseleleri fark etmeleri sağlanır. Öğrencilerden bu meseleler ile ilgili hükümleri tanımlamaları istenir. Bu süreçte örnek olay inceleme tekniğinden yararlanılabilir. Öğrenciler; yiyecek ve içecekler, beden üzerindeki tasarruflar (organ nakli, otopsi, kürtaj, ötenazi ve estetik ameliyat), giyinme ve tesettür, sosyal medya kullanımı ile ilgili meselelerin ortaya çıkış sebeplerini açıklar. Bu meselelerin özelliklerini belirler. Aynı zamanda öğrencilerin, helal olanın insan hayatı ve sağlığı için uygun olduğunu fark etmeleri sağlanır (**D13.4**). Bu süreçte balık kılçığı veya soru-cevap tekniği kullanılabilir. Yiyecek ve içecekler konusu, sağlık bilgisi ve trafik kültürü disiplinin sağlığa zararlı alışkanlıklar ve madde kullanımı konusu ile ilişkilendirilir. Bilgi ve becerilerin ölçülmesinde kısa cevaplı veya açık uçlu sorular kullanılabilir.

FKH.10.4.4

İslam ceza hukuku (ukubat) ile ilgili suç ve cezanın açıklaması yapılır. Çeşitleri ve özelliklerine değinilir. İslam ceza hukukunun, suçun işlenmesini önlemek için caydırıcılığı esas alarak toplumsal düzeni korumayı amaçladığına değinilir. Öğrencilerden suç ve cezalarla ilgili genel ilkeler hakkında çözümleme yapmaları istenir. Bu süreçte anlam çözümleme tablosu kullanılabilir. Had ve tazir kavramları açıklanır. Öğrencilerin had cezasını gerektiren suçlar ve cezaları, kısas ve diyet gerektiren suçlar ve cezaları, tazir cezasını gerektiren suçlar ve cezaları ile ilgili sınıflandırma yapmaları sağlanır. Bu süreçte kümeleme yöntemi veya kavram haritası kullanılabilir. Öğrencilerin İslam ceza hukukunun konuları hakkında yorumlama yapmaları istenir. Bu süreçte çıkış kartı kullanılabilir (**OB1**). Bilgi ve becerilerin ölçülmesinde eşleştirme veya boşluk doldurma soruları kullanılabilir.

FARKLI LAŞTIRMA Zenginleştirme

Öğrencilerin geçerli ve güvenilir kaynaklardan güncel dinî meselelerle ilgili hükümleri incelemeleri sağlanabilir. Helaller ve haramlarla ilgili incelediği konulardan birinin hükümlerinin yer aldığı sunum hazırlamaları istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımlarını artırmak için gerekli görsel-işitsel araç gereçler hazırlanır ve ortam düzenlemesi yapılır. Öğrenciler İslam'ın temel ibadetleri konusunda dijital içerik (sesli metin, video vb.), soru cevap etkinlikleriyle desteklenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

Anadolu İmam Hatip Lisesi Fıkıh Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı,
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 26.05.2025 tarihli ve 16 sayılı kararı
ile 2025-2026 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur.

